תלמוד ירושלמי · מפרשים · הגהות רד״א על תלמוד ירושלמי · סדר מועד

# הגהות רד"א על תלמוד ירושלמי שקלים

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# הגהות רד"א על תלמוד ירושלמי שקלים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הגהות-רדא-על-תלמוד-ירושלמי-שקלים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה א ..... 4
**פרק ג** ..... 4
הלכה ב ..... 4
**פרק ד** ..... 5
הלכה ב ..... 5

# פרק א

## הלכה א

דנין דיני ממונות כו' ומשקים את הסוטה כו' נ"ב פי' אט"ו באדר קאי דקתני במתני' ובחמשה עשר בו קוראים את המגילה בכרכים כו' ועושי' כל צרכי רבים. ר"ל דאף שקראו בו ביום את המגילה. מ"מ מותר לעשות בו צרכי רבים הואיל וי"ט לא קבילו עלייהו ואם אירע חד מהני דהיינו דיני ממונות או נפשות או השקאת סוטה משקין אותה ואין מאחרין אותה עד למחר אחר ט"ו כ"א דמותר לעשות בו ביום. ויגיד עליו ריעו דבמו"ק תני נמי במתני' במועד ובשביעית עושין כל צרכי רבים ומפרש בירושלמי כל הני דחשיב הכא והתם במועד א"א לומר שלא יעשם קודם המועד ולאחרם דוקא עד המועד. וע"כ צריך לפרש דוודאי דזריזין מקדימין דאם יארע במועד מותרים לעשותם הואיל והם צרכי רבים. וכמו כן פסק הרמב"ם בהדיא בהל' יו"ט פ' ד'. ולפ"ז אינו מן הצורך לפרש ומשקים את הסוטה. כלומר אם ראוי' לשתות דיוצא מן הפשוטה, אלא משקין את הסוטות כפשוטה אם אירע במועד או בט"ו לא מאחרין אותה אלא משקים אותה מיד בו ביום. ומצאתי און לי בתלמוד ירושלמי במס' מגילה (פ"א ה"א) דח"ה ופורים דמיין להדדי, תני שמואל מפני מה מקדימי' ליום הכניסה כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכים. ר' פליפא בר פרוטא אמר קומי ר'יונה לי' הדא אמרה שאסור בעשיית מלאכה. א"ל אין מן הדא לית ש"מ כלום הרי חולו ש"מ הרי הוא אסור בעשיית מלאכה והם מספקים מזון לאחיהם שבכרכים כו'. הרי לפניך שהירושלמי מדמה אותן להדדי דפורים וחוה"מ שווין הם. ודברי הרמב"ם בהל' סוטה פ' ד' צריכים באור שכתב ובודקי' על הראוי' לשתות להשקותה. ובה' יו"ט פ' ד' מייתי לישנא הירושלמי כצורתו ותבניתו ממש דנין דיני ממונות כו' ומשקים את הסוטה כו':

# פרק ג

## הלכה ב

**הדא אמרה אם שתאן בכרך א' יצא כו'**. נ"ב פי' מדיצא בהלל ששמע בבה"כ וא"צ לחזור ולומר בביתו בין הכוסות הללו א"כ אם שתאן בכרך א' יצא. שהרי שתאן זה אחר זה תכופות ואינו מפסיק ביניהם באמירת ההלל כמו שאנו רגילין לעשות שקורין חצי ההלל בין ראשון לשני והחצי בין שלישי לרביעית:

**אפוי נהירין כו'**. משום חכמת אדם תאיר פניו כמסקנת הש"ס הכא. ובבלי מס' נדרים דף מ"ט ע"א. ולאפוקי מדעת המפרש דהכא [מוהר"א פולדא] דמפרש הכא פניו זהירות ואדמומית מד' כסא דפסחא", נשתקע הדבר ולא נאמר:

**היו מפספסין בקלקין כו'**. נ"ב פי' קלקי הראש. כמו קלקי הראש בפ"ט דמקואות משנה ג'. ועי' בערוך ערך קלקי ולכך הגזברים היו מפספסין הקלקין ר"ל שערותיהן זה מזה. שלא יחשדו אותם שהטמינו שם מעות הקדש:

## פרק ד

### הלכה ב

**שלא יציצו הכהנים כו'**. נ"ב פי' פן יהיה טומאה על הארץ וכשיציץ הכהן חוץ לכבש יאהיל על הטומאה, עי' בבבלי פסחים דף ט' ע"א מעשה בשפחתו של מציק א' כו' ובא כהן והציץ בו כו' ועיי"ש בפירש"י:

**אלא אם רצה כו' מותר כו'**. י"ל לפ"ז דר"ע מתיר להשתכר בש"ה אם ההפסד שלו ולא של הקדש, א"כ לר"ע מה היו עושין במותר פירות הללו שהשתכרו. זאת ועוד אחרת. הלא בבבלי מס' כתובות דף ק"ו ע"ב מפרש טעמא דר"ע דאין עניות כו' משמע אע"ג דאין הפסד להקדש אעפי"כ אין משתכרין דגנאי הוא להקדש. אלא ה"פ דש"ס אלא אם רצה בלשון שאלה אם רצה יהי' ההפסד שלו והשכר להקדש מותר. כהדא בר זמינא אתפקיד גבי מדל דיתמין כו' א"ל אין בעית דו הפסדא כו' שרי. א"כ השאלה אם בהקדש נמי מותר לעשות כן אליבא דר"ע דס"ל דאין משתכרין בש"ה, אבל אי בעי להפסיד משלו ולא יהיה ההפסד להקדש אי מותר או לא. ע"ז פשיט הש"פ דלר"ע אסור להשתכר בהקדש כלל מטעם דאין עניות כו', ולא דמי לדיתמי. ודבר זה מוכרח כולה ר' ישמעאל היא. ר"ל דבמתני' תני נמי בשם ר"י ר"י אומר מותר הפירות לקייץ המזבח דר"י אזיל לשיטתו דס"ל במתני' דהכא מותר שירי לשכה היו לוקחים בהם סלת ושמנים כו' ושכר להקדש לכך תני ר"י דדוקא מותר פירות כו' ואס"ד דלר"ע נמי מותר להשתכר דהיינו אם אין ההפסד להקדש א"כ הו"ל למתני לר"ע מה היו עושין במותר הפירות. אלא ודאי דלר"ע ס"ל דלעולם אין משתכרין בש"ה אעפ"י שאין ההפסד להקדש. ומייתי הש"ס סיוע לדבריו דתני ר' חייא בר יוסף פתר מתניתא מותר פירות שכרו להקדש כו' וקאמר הש"ס על דעתי' דר"ח ב"י ניחא אין משתכרין בש"ה כו' לפיכך זה וזה לא היו מודים בפירות. על דעתי' דר"י קשיא וכו' ואס"ד דלר"ע ס"ל דאם אין ההפסד להקדש מותר להשתכר גם לר"ח ב"י לא ניחא דתנינן זה וזה לא היו מודים בפירות. הא ר"ע נמי ס"ל

דאם אין ההקדש מפסיד מותר להשתכר. א"ו דס"ל לר"ע דאין משתכרין כלל. ולפי"ז א"צ להגיה כמו שהגיה המפרש [מוהר"א מפולדא]. אלא כמו שהוא לפנינו בדפוס קראקא. ואינו מן הצורך לספיח וקציר. ופי' הש"ס הכי דר"ח ב"י פתר מתני' מותר פירות שכרו להקדש אליבא דר קאי דאמר במתני' מותר הפירות לקיץ המזבח כו' ר"י אומר מותר פירות כו' זו סאה ד' נמי אליבא דר"י הוא דקאמר מותר הפירות לקיץ המזבח כו' וקאמר הש"ס על דעתי' דר"ח ב"י ניחא אין משתכרי' בש"ה כו' לפיכך זה וזה לא היו מודים בפירות בין ר"ע ובין ר' חייא:

**על דעתי' דר' יוחנן קשי' והא תנינן עמדו מג' יספק מד'**. והאי הוא דוקא אליבא דר"י ותנינן זה וזה לא היו מודים בפירות. דבשלמא לדעת ר"ח ב"י דמפרש מותר הפירות שכרו להקדש ואינהו תרווייהו פליגי עלי' דס"ל דאין משתכרין בש"ה. אבל אליבא דר"י דמפרש מותר פירות זו סאה ד' קשה למה לא מודים בפירות שהרי כ"ע מודים דהווי סאה ד' דתנינן עמדו משלש כו'. ומשני הש"ס לעולם אימא דכו"ע מודו שהיו מותר הפירות. אמנם בדבר הזה מחולקים על ר"י דס"ל דמותר פירות היו לכלי שרת ולא לקיץ המזבח. וקאמר הש"ס עד כאן ברוצי הציבור. ר"ל בברוצי צבור ניחא. אבל ברוצי יחיד איך אפשר לעשות כ"ש מנכסי יחיד. ומשני הש"ס ולא נמצאו כ"ש באין משל יחיד בתמי' התנינן אשה שעשתה כתונת לבנה כו' ובלבד שתמסרנה לצבור. ה"נ דינא הכי שימסרנה לצבור. עד כדון ברוצי לח ר"ל דברוצי לח היו מקודשין כדאיתא במנחות דף צ' ע"א בבבלי דכו"ע מודי דמדת הלח נמשחו בין מבפנים בין מבחוץ, לפיכך ברוציהן נמי קדש. אבל במדת יבש איכא פלוגתא דתנאי התם דר"ע סבר דלא נמשחו ונתקדשו כלל. וא"כ י"ל דבירוציהן חול. ומשני הש"ס כההיא דתנינן תמן הנסכים שקדשו בכלי ונמצא הזבח פסול אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו יופסלו בלינה. כ"ה הגירסא בירושלמי ד"ק ד"ו. וה"פ דהתם תנינן אם אין שם זבח אחר יופסלו בלינה קשה הלא נקדשו קדושת הגוף ביבש ולא נקדשו בכ"ש ואיך שייך למימר בהו יופסלו בלינה, א"ו דגם מדת היבש נמשחו ולפיכך בירוציהן נמי קדש כאידך תנאי התם בבבלי דפליגי אדר"ע מדלא מפלגי בין לח ויבש ע"כ שניהם שווין דאף מדת היבש נמשח. איברא במנחות דף צ' ע"ב מייתי הגירסא בהאי לישנא בירוצי מדות הללו מה היו עושין בהם אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לנו יופסלו בלינה ואם לאו מקיצין כו' עיי"ש:

**אמר ר' חזקי' מה דנפל לסאה ד' נפל לבירוצין**. י"ל דדבר זה מוכרח ממנחות דף צ' דהתם קאמר ר' חייא ב"י מותר נסכים בירוצי מדות והכא קאמר זו סאה ד' ע"כ דתרווייהו נפלו למקום א' מה דנפל לסאה ד' נפל לבירוצין. אמנם אי קשיא הא קשיא הכא קאמר ר"י

מותר זו סאה ד' מותר נסכים לבירוצין. במנחות קאמר ר"י מותר נסכים זו סאה ד' ומייתי סיוע לדברי ר"י תני' כותי דר"י כו':